ВСЕХ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган.

№ 18 (6208) ЯНВАРИИН 26 ПЯТНИЦА 1951 он.

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Депутадуудта кандидадуудай түлөө агитаци—шухала хэрэг мүн

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгуулиин кампаниин шэнэ шата—союзна ба автономно республикануудай гүрэнэй засагай дээдэ органуудта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай түлөө агитаци хэхэ үе эхилбэ.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудые регистрацилга республикымнай бүхы һунгуулиин округуудта туйлай ехэ дэбжэлтын орчон байдалда үнгэрөө. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадаар баллотироваһалгадахадаа зүбшөөлөө советскэ арадай, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй агууехэ вождь нүхэр Иосиф Виссарионович Сталинай, тэрэнэй ойрын соратнигууд—Вячеслав Михайлович Молотовой, Георгий Максимилианович Маленковой үгэһэн мэдээсэлые Бурят-Монголой арадай хизааргүй ехэ баяр баясхалангаар угтаһан байна.

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар: һунгуулиин Улан-Удын округто БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ц. Цыремпилон, һунгуулиин Забайкальска округто — СССР-эй арадай артист, Сталинска шангай лауреат, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Г. Ц. Цыдынжапов, һунгуулиин Забайкальска округто Ташейн МТС-эй ахалагша агроном И. И. Шаманов, һунгуулиин ...тын округто — ВКП(б)-гэй Кударын аймкомой секретарь нүхэр Ф. Мельничук — регистрацилагдаба.

Мүн Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэгшэд, советскэ ба партиина органуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэд, колхозннгууд болон интеллигенциин түрүү түлөөлэгшэд регистрацида оруулагдаа. Тэдэнэй дунда Советскэ Союзай Герой И. М. ...фимов, Социалистическэ Ажалай Геройнууд С. К. Киселев, С. Бубеев, Н. Е. Конева; промышленность ба транспорт дээрэ өөрынгөө шэн габьяата ажалаар алдаршаһан түрүүшүүл — шэл ...гшэ Д. Ш. Яптуев, ахалагша машинист Н. П. Соседенко, мяхан комбинадай хүдэлмэришэн Ц. Цыдымпилова, леспромхозой ашаа тээгшэ М. Т. Головунин, ...алай фабрикын хүдэлмэрилэгшэ Р. Молонова; хүдөө ажахын түрүүшүүл — тракторист Д. Р. Обкова, ахалагша һаалиша Д. Дашиева, гахайн фермые ...гша П. И. Григорьева, хонишон О. Цыренова, агроном Т. И. ...рова, колхозой түрүүлэгшэ А. Бродников; интеллигенциин ...элгшэд — биологическа наукануудай кандидат В. Р. Филиппов, ...рг Э. Р. Раднаев, уранзохёолшо Ц. Г. Галсанов, уранзурааша И. Тимин, багша Е. Н. Пискунова ба бусад бии.

Депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн эдэ нүхэдүүд халаа Ленин — Сталинай агууехэ партиин хүмүүжүүлһэн, арадай эрхим хүбүүд, басагад мүн. Тэдэнэр социалистическэ Эхэ орондоо үнэн сэхэ байдаг туладаа, шэн габьята ажалаараа олоной дунда хүндэтэй болонхой.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогоор РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай түлөө агитаци хэхэ гээшэ мүнөө шухала хэрэг мүн. Кандидадуудай түлөө агитацие зүбөөр. гүнзэгыгөөр ябуулһанһаа һунгалтануудай амжалта дулдыдаха байна.

Бүхы һунгагшадые депутадуудта кандидадуудай ажал-ябуулгатай һайнаар танилсуулха шухала. Депутадуудта кандидадуудтай һунгагшадай уулзалгын суглаануудые колхозууд, совхозууд, МТС-үүд болон предприятинууд дээрэ эмхидхэхэ, мүн цехүүд, ниитын байранууд, клубууд болон улаан булангуудта кандидадуудтай һунгагшадай уулзалга эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Депутадуудта кандидадуудай түлөө агитаци хэхэ хэрэгтэ этигэмжэтэ нюурнууд болон агитаторнууд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тиимэһээ партиина организацинууд болбол этигэмжэтэ нюурнуудта үдэр бүриин туһаламжа үзүүлхэ ба тэдэнэй эдэбхиие дээшэлүүлхын түлөө хододоо оролдохо ёһотой. Депутадуудта кандидадууд тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдөө, тэдэнэй ниитэ-политическэ болон үйлэдбэриин ажал-ябуулга тухай, Эхэ оронойнгоо урда харуулһан габьянууд тухайнь этигэмжэтэ нюурнууд болон агитаторнууд хадаа һунгагшадта һайнаар ойлгуулха ёһотой. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудай түлөө агитаци хэхэ гээшэ, түбхын түрүүндэ, советскэ патриотизмын ба марксизм-ленинизмын үзэл сурталаар советскэ хүнүүдые хүмүүжүүлхын түлөө большевистскэ партиин угаа ехээр оролдодог тухай һунгагшадта ойлгуулжа үгэхэ ябадал болоно. Кандидадуудай түлөө агитаци хэхэдээ Ленин—Сталинай партиин, советскэ правительствын сэсэмэргэн политика тухай, манай орондо коммунизм байгуулхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө советскэ хүнүүдэй эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байһан тухай һунгагшадта ойлгуулха шухала.

Депутадуудта кандидадуудай түлөө агитаци хэлгэдэ хэблэл газетэнүүд, радио, кино, плакадууд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Большевистскэ агитациин эдэ бүхы зэбсэгүүд үргэнөөр хэрэглэгдэхэ зэргэтэй.

Депутадуудта кандидадуудай түлөө агитацие үргэнөөр ябуулжа, РСФСР-эй ба Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой шэнэ илалта туйлая!

Республикын ажалшадай амаршалганууд

Советскэ арадай агууехэ вождь багша И. В. Сталин, тэрэнэй ойрын соратнигууд В. М. Молотов, Г. М. Маленков БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар регистрацилагдаба гэһэн баярта мэдээсэл республикада тон түргэнөөр тараба. Тус округуудай комиссинуудай нэрэ дээрэ патриотическа үгэнүүдтэй амаршалгын телеграмманууд республикын зүг бүхэнһөө орожо байна.

Ленин—Сталинай партиин үнэн ...тин, агууехэ вождиин ойрын соратник В. М. Молотовой өөһэдынгөө голосуудые ...хэ зол жаргалда хүртэһэндэнь һунгуулиин № 12 Железнодорожно округой һунгагшадые Бичурын аймагай Бага-Куналейн МТС-эй механизаторнууд халуунаар амаршалаа. Тиигээд, һунгалтануудай үдэр хүрэтэр тракторнуудаа заһабарилха түсэбөө эрхим шанартайгаар дүүргэхэбди гэжэ уялга абаад, улам эршэтэйгээр тэмсэжэ байһанаа мэдүүлээ.

Январиин 19-нэй 2 час хүрэтэр тус комиссиин нэрэ дээрэ амаршалгын 50 гаран телеграмма абтаа. Эгэтын МТС-эй, Сүхын арһанай заводой, Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин, Түнхэнэй аймагай Ворошиловай ба Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай, Байкало-Кударын аймагай, Богдарино посёлогой, Баргажанай МТС-эй, Кабанскын аймагай хэлхеэ холбоошодой, Кяхтын багшанарай ба финансово-банковска хүдэлмэрилэгшэдэй коллективүүдһээ болон бусад олон газарнуудһаа амаршалгын телеграммануд абтанхай.

Амаршалгын телеграммануудай оролго үргэлжэлһөөр. Эльгээһэн эдэ телеграммануд соогоо советскэ һунгагшад шэн габьятайгаар ажаллан, шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлажа, Эхэ ороноо улам саашадань һалбаруулан бадаруулхын түлөө тэмсэжэ байһанаа омогтойгоор мэдүүлнэд.

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ

Механизаторнуудай туһаламжа

Иволгын МТС-эй тракторна түрүү бригадануудай механизаторнууд трактор ба хүдөө ажахын машинануудай заһабарилгые болзорһоонь урид дүүргэв. Тиин, тэдэнэр Жиримскэ МТС-эй механизаторнуудай үүсхэлые халуунаар дэмжэн, үндэр ургаса абахын түлөө тэмсэлдэ хабаадалсажа эхилээ.

Бригадир А. Е. Бурковой хүтэлбэрилдэг № 2 бригадын трактористнууд плуг, тоног зэмсэг, сеялкэ, борнойнуудые заһабарилжа, поли дээгүүр саһа тогтоожо, колхоздоо ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ.

Константин Каленых гэгшын бригадын коллектив РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгаар туһаламжа үзүүлхэ гэжэ шиидэнхэй. Тэдэнэр 100 гектар талмай дээрэ саһа тогтоохо, һунгалтануудай үдэр хүрэтэр 1000 шарга наг шэбхэ поли дээрэ гаргаха гэһэн уялгаа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

А. Бадмаев.

Шэнэ уялганууд

ХОРИ. Анаагай сомоной Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абанхай. Хабарай полевой хүдэлмэридэ эрхимээр бэлэдхэхын түлөө плугууд болон борнойнуудые заһабарилха түсэбөө февралиин 1 хүрэтэр, үрһэ хүрэнгэ сэбэрлэлгэ ба ургасынь шанар шалгалгые февралиин 10-да сүм дүүргэхэ, мүн энэ болзор соо тариаанайнгаа полинууд дээрэ саһа тогтоохо, 75 центнер үнэһэ ба шубуунай 50 центнер аргал суглуулха, адуу малаа хоролтогүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулха гэһэн уялгануудые абаад, хүршэ һуудаг «Путь Сталина» колхозой колхозннгуудые мүрысөөндэ уряа.

Абаһан уялгаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, һунгалтануудай үдэрые ажалай амжалтаар угтахын түлөө энэ колхозойхид хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Д. Жамсуев.

Стахановецуудай амжалта

Бурмонпромсоведэй системын «Кооператор-комсомолец» артелиин коллектив тэдэнэй дунда, оёдолой цехын эсхэгшэ, городской Соведэй депутат О. Г. Доржиева, сабхиин цехын мастер В. П. Янин, һэеы даралгын цехын мастер Ф. П. Кушнарёва, малгай оёлгын цехын мастер А. И. Ламухина ба бусад социалистическэ ажалай түрүү жэшээ харуулаа.

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үдэрые эрхим бэлэгтэйгээр угтахын түлөө стахановска вахтада жагсаад, тэдэнэр нормоёо үдэр бүри 150—170 процент дүүргэнэ.

1951 ондо артелиин коллектив үргэн хэрэглэлэй эд бараа, 1950 онойхитой сасуулбал, 1.300 мянган түхэригтэ үлүү ехээр бүтээн гаргахын түлөө тэмсэжэ байна.

И. Елшин.

Үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан

Би Улан-Удэ станциин паровозно депогой бэлэдхэлэй цехтэ слесарьээр хүдэлмэрилнэб. Тиин бүхы хүсэ шадалаа, дүй дүршэлөө гаргажа, стахановецын нэрэ зэргэдэ хүртөөб. Тэрэшэлэн анхаралтай һайнаар ажалладагайнгаа ашаар, имагтал эрхим шанартай продукци бүтээн гарганаб.

Союзна ба автономно республикануудай Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байгааб. Тиигээд, агууехэ вождь И. В. Сталинай ойрын соратник Вячеслав Михайлович Молотовто голосоо үгэхэ болоһондоо ехээр баясан, январиин түрүүшын хахадта үдэрэйнгөө нормо 210 процент дүүргэдэг байгаа һаа, мүнөө 250 процентһээ доошо бэшээр дүүргэхэб гэжэ омогтойгоор мэдүүлнэб.

А. Пучкин, паровозно депогой слесарь-стахановец.

УКРАИНСКА ССР. Орджоникидзын нэрэмжэтэ Харьковска тракторна заводой моторнуудые хабсаргалгын цехын туршалгын станциин коллектив Украинска ССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаа. Слесарь-комсомолец В. Гутарин үдэрэйнгөө даалгабариие 300—350 процент дүүргэнэ. Зураг дээрэ: стахановец В. Гутарин хүдэлмэрилжэ байна. (ТАСС-эй фотохронико).

Цэдэн ГАЛСАНОВ

АРАДАЙ КАНДИДАДУУД

Хэн мэргэн
Хэтын илалтые,
Түймэр соогуур
Түмэ сохижо,
Улаан галай
Охин сооһоо
Уудалан абажа,
Орондом үгөөб, —
Баатар ехэ
Багша Сталин
Түрэл оронойм
Түрүү кандидат.

Хэн дипломат
Коммунизмын үүдэнһээ,
Нэгэдэмэл Нацын
Трибуна дээрэһээ
Эб найрамдалые
Соносхон хэлээб,
Шэнэ дайе
Саран ерээб, —
Түрын түрүү
Түрэл Молотов
Эхэ нютагайм
Эрхим кандидат.

Хэн дархан
Хэбээ тодхон,
Шэнэ барилгын
Шэрэм шудханаб,
Унтаха нойр,
Ууха умдаяа
Орхин ябажа,
Ороноо хүгжөөнэб,—
Солото новатор,
Суута дархан
Шэнэ заводһоом
Шалгарһан кандидат.

Хэн малшан
Хээрын шуурганда
Хүхэ шоные
Хүндэлэн буулганаб,
Адуу малаа
Арьбан болгожо,
Эхир эхирээр
Өөдэнь үсхэнэб,—
Тэрэ басаган
Томожоһон колхозһоо
Тала нютагайм
Тодорһон кандидат!

Хэн дуушан
Хүгжэм татажа,
Түрэл ороной
Түүхэ магтанаб,
Уран искусство
Урагшань хүгжөөн,
Улаан Москвагай
Уряал хүлеэнэб, —
Тэрэ артист,
Тэрэ зохёолшо
Манай арадай
Магтаалта кандидат.

Советскэ Союз дотор

Шофер—новаторай элидхэл партиин райкомой бюро дээрэ соносогдоо

КОНДОПОГА. (Карело-Финскэ ССР). Партиин Кондопожско райкомой бюро болбол Кяппесельческэ ой модоной участогай шофер Николай Галаничевай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай элидхэл сонособо.

Тракторист — трелевщик Иван Котовой дүй дүршэлые Кондопожско леспромхоздо түрүүлэн хэрэглэгшэдэй нэгэн нүхэр Галаничев шэнэ үүсхэл гаргаа. Машинаяа тусхай хараалагдаһан үдэрнүүдтэ бэшэ, харин модо ашажа ба буулгажа байха үе соогоо шалгадаг, бага сагын заһабари хэдэг байха юм.

Республикынгаа Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ нүхэр Галаничев стахановска вахтада жагсаад, халаанайнгаа даалгабариие 160 процент хүрэтэр дүүргэнэ, машинаяа капитальна заһабарида оруулангүй үшөө 30 мянган километр ябуулха шэнэ уялга абанхай.

Партиин райкомой бюро Н. Галаничевай үнэтэ үүсхэлые һайшаажа, Кондопожско леспромхозой бүхы механизаторнуудай дунда тэрэнэй хүдэлмэриин дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай шиидхэбэри гаргаа.

(ТАСС).

Колхозно барилгада индустриальна методуудые хэрэглэнэ

КРАСНОЯРСК. Емельяновска районой «Стальной конь» гэжэ хүдөө ажахын артель типовой шэнэ барилгануудаараа суурхана. Һүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо эндэ олон тоото барилганууд бүтээгдээ. Колхозой хубаагдахагүй фонднь хоёр хахад дахин, тэрэ тоодо «барилгын» статьягаар—дүрбэ хахад дахин урганхай.

Колхозно барилгын амжалтанууд хадаа саг үргэлжын кадрнуудай ашаар, ажалай индустриальна методуудые шадамараар хэрэглэһэнэй үндэһөөр туйлагдаа. Хирпиисын завод, модо дархалха ба слесарнэ һайн мастерскойнууд болон кузница баряа, механическа хюрөөгөөр модо бэлэдхэхэ ба хюрөөдэхэ хүдэлмэри эмхидхээ. Барилгын-монтажна бригадада дүй дүршэлтэй, модошо бэрхэ дархашуул, пеэшэншэд, шулуушад, слесарьнүүд, хирпиисэ хэхэ мэргэжэлтэд бии байна. Бригададань саг үргэлжын һуралсал эмхидхэгдэнхэй.

Городской барилгын организацинуудай жэшээгээр, ажалай индустриальна методуудые колхозно барилгадаа ашаглана. Стропила, сонхын ба үүдэнэй модо, вентиляционно хэрэгсэлнүүд гэхэ мэтые чертежын ёһоор нарин зүбөөр, мастерской догороо үйлэдбэрилдэг болоо.

Түрүү районой дүй дүршэлые хизаарай ондоо олон колхозууд амжалтатайгаар хэрэглэжэ байна

(ТАСС).

90 процентнь механизировалэгдээ

ТАМБОВ. Областиин колхозууд ба МТС-үүдтэ хүдөө ажахын шэнэ техника — хүсэтэ тракторнууд, молотильна агрегадууд, малажалай фермэнүүдые механизацилха түхеэрэлгэ, салуудта хэрэглэгдэхэ машинанууд ерэжэ байна. Нёдондо жэлдэ хүдөө ажахын артельнууд гурба мянга шахуу тракторна сеялкэнүүдые, культиваторнуудые ба лущильнигуудые, таряа сэбэрлэхэ хэдэн зуун машинануудые абаһан байна.

Электрификацилгын ба поли уһалалгын хүгжэһэнтэй дашарамдуулан, хүдөө ажахын артельнууд хэдэн зуугаад локомобильнууд ба нефтедвигательнүүдые абаа, фермэнүүдтэ хэрэгтэй 150 силосорезкэнүүдые, үнеэ һааха ба хони хайшалха олон агрегадуудые худалдан абаһан байна. Модо хамгаалхаар шэнээр байгуулагдаһан дүрбэн станцинууд хүсэтэ техникээр зэбсэглэгдэнхэй.

Областьдо хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй 90 процентһээ үлүүнь механизировалэгдээ. (ТАСС).

„Удева“ совхоз—малажалай үндэр культурын һургуули

ПАЙДЕ (Эстонско ССР). «Удева» совхоз малажалай үндэр культурын һургуули мүн гэжэ тон зүбөөр тоологдодог. Республика соогоо тон түрүүлэн эндэ «ногоон конвейер» дэлгэрүүлэгдээ. Тэрэнь мүнөө Эстониин бүхы совхозуудта амжалтатайгаар хэрэглэгдэжэ байна. Һайн ногоон тэжээлнүүдэй ашаар олон ажахынуудта һү һаалга нэгэ хахад дахин дээшэлээ.

«Удева» совхоз «хүйтэн арга» гэжэ нэрлэгдэдэг аргаар тугал түлжүүлдэг болоһон байгаа, тэрэнь залуу малай шэгнүүрые суудкэ соо, дунда жэшээгээр, 200 грамм дээшэлүүлхэ арга олгоно. Тус дүй дүршэлысень мүнөө Эстониин олонхи совхозууд ба 300 гаран колхозууд хэрэглэжэ байна.

Малнуудые шэгнүүр, наһан ба ашаг шэмээрынь илган, тэжээлнүүдэй суточна рацион хэрэглэнэ. Энэнэй ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ 1949 онойхиһоо 1099 килограмм үлүү ехэ (5.872 килограмм) һүн һаагдаһан байна.

Түрүү һаалишад Сакколь ба Павилайнен гэгшэд өөһэдынгөө группын үнеэн бүриһөө 6471 ба 6168 килограмм һү һааһан байна юм. Энэ совхоздохи һү ехээр һаалгын һургуулида 1950 он соо Эстониин 400 гаран малшад һураа. Тэдэнэр булгадаа һү ехээр һаалгын мастернууд болонхой.

(ТАСС).

КОММУНИСТНУУД БА ПАРТИЙНАБЭШЭ ХҮНҮҮДЭЙ СТАЛИНСКА БЛОГОЙ КАНДИДАДУУД

★ ★ ★

МТС-эй директор

Александр Бадонович Кузьмин арба гаран жэлдэ машинно-тракторна станциин директорээр хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилһэн лэ МТС түрүүшүүлэй зэргэдэ ябадаг. Александр Бадонович хадаа трактор машинануудай орёо оньһые һайн мэдэдэг байна. Тиигээд механизаторска кадрнуудые политическээр хүмүүжүүлжэ, тэдэнэрые шэн зоригто ажалда зориг-жуулжа шададаг хүтэлбэрилэгшэ мүн.

1940 ондо хүдөө ажахын Улан-Удын техникумые эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, нүхэр Кузьмин Цаган-Усанай МТС-эй директорээр томилогдоһон юм. Нүхэр Кузьмин тус МТС-ые, тэрэнэй харьяата колхозуудые эмхидхэлэй ба ажахын талаар бүхэжүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ үгэдэг байгаа. Табан жэлдэ энэ МТС-ые хүтэлбэрилхэдөө, колхозно таряашадтай нигта барисаатайгаар ажаллажа, машина техникые улам һайнаар ашаглаха, таряанай ургаса нилээд дээшэлүүлхэ ябадал туйлаһан байна. Нүхэр Кузьмин болбол үнэн сэхэ ажалаараа МТС-эйнгээ хүдэлмэришэдэй, мүн колхознигуудай дунда хүндэтэй хүн болоо һэн.

Мүнөө Александр Бадонович зургаадахи жэлээ Сэлэнгын МТС-ые хүтэлбэрилжэ байна.

Тус МТС тракторна хүдэлмэриингөө түсэбые жэл бүри үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, ехэхэн хэмжээнэй үнэтэ горючи, түрхихэ материалнуудые алмадаг болоо. Республикын томо томо колхозуудай — томодхогдоһон Сталинай, Тельманэй, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельнүүдэй газарые энэ МТС элдүүрилдэг байха юм. Эдэ колхозуудай эмхидхэлэй ба ажахын талаар бэхижэхэ, ажахыень механизацилха, колхознигуудайнь культурна ажабайдалтай болохо хэрэгтэ Сэлэнгын МТС нилээд ехэ үүргэ дүүргээ. Тус МТС-эй коллективэй гэшүүд баян шадалтай боложо, культурнаар ажаһуунад. Тэдэнэй ажаһуудаг гэр байрануудта, мүн культурна эмхи зургаануудта, үйлэдбэриин байрануудта Ильичын лампочканууд яларна, радио айл бүхэндэ оруулагданхай. Киноустановко, телефонно коммутатор тогтоогдонхой.

Тон түрүүн гүрэнэй интересые сахиха, гүрэнэй даалгабариие дүүргэхэ, МТС-эй ба колхозуудай хоорондын договорые наринаар сахиха ба бэелүүлхэ ябадалда МТС-эй директор Александр Бадонович Кузьмин хамаг анхаралаа хандуулдаг юм.

Нүхэр Кузьминай үбсүүн дээрэ ялардаг Ажалай Улаан Тугай орден ба «1941—1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда шэн габьяата ажалай түлөө» медаль, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, ССР Союзай ба БМАССР-эй хүдөө ажахын министерствонүүдэй Хүндэлэлэй хэдэн грамотанууд нүхэр Кузьминай оролдосотой ажалые гэршэлнэ.

Һунгуулиин № 89 Убукунска округой һунгагшад БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр А. Б. Кузьминиие нэгэн һаналаар дэбжүүлээд, февралиин 18-да нэгэн хүн шэнгээр өөһэдынгөө голосуудые тэрэнэй түлөө үгэхөөр бэлэн байһанаа мэдүүлээ.

Г. Данзанов.

Олондоо хүндэтэй хүтэлбэрилэгшэ

Түнхэнэй аймагай Хүлэр гэжэ нютагта 1910 ондо Аюша Сандаевич Удаев үгытэй таряашанай бүлэдэ түрөө һэн.

Нүхэр Удаев 15-тай болохотоёо адли ажалай харгыда ороһон байна. Жаргалта байдал зохёолсогшодой түрүү зэргэдэ ябаха зорилготойгоор Аюша Сандаевич 1929 ондо ленинско-сталинска комсомолой илагдашагүй булад зэргэдэ жагсаа.

Түнхэнэй аймагай Ториин сомоной Соведэй ажалшад хамтын ажахы байгуулжа эхилээ һэн. Энэ угаа ехэ удхашанартай хүдэлөөндэ хабаадалсагшадай дунда нүхэр Удаев бии байгаа.

1929 он. Һаяхан колхоз тогтожо, хүдөө ажахынгаа түрүүшын кампаниие аймагай ажалшад эршэмтэйгээр үнгэргэнэ. Аюша Сандаевич хабартаа плугай хойноһоо алхална, зундаа хажуур бариад үбһэ сабшана, намартаа таряа сохилсоно. Удаевай ажалша хүн байһыень нүхэдынь түрүүшын үдэрһөө хойшо онсолон тэмдэглэбэ. Уданшьегүй колхозойнгос түрүүлэгшээр һунгагдаа һэн.

1932 ондо Аюша Сандаевич алдарта большевистскэ партида оробо. 1931 онһоо 1935 он хүрэтэр, түрүүн Зүүн Сибириин коммунистическэ университет, һүүлээрнь Бурят-Монголой дээдэ коммунистическэ хүдөө ажахын һургуулиие дүүргээ. 1935 онһоо 1945 он хүрэтэр Аюша Сандаевич Советскэ Армиин зэргэдэ таһалгаряагүй алба хэһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Аюша Сандаевич бүхы советскэ сэрэгшэдтэй хамтадаа немецко-фашистска булимтарагшадые үгы хэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа тэмсэжэ байгаа. Командованиингаа даалгабариие эрхимээр дүүргэһэнэйнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр Удаевые Улаан Одоной орденоор шагнаһан бай... Тиигээд һүүлээрнь нүхэр Уд... угаа хүндөөр шархатаһан ба 19... ондо Советскэ Армиһаа табиг... һан юм.

Арад зонойнгоо урда арюун ... хээр алба хэжэ, шэн габьяа ... руулһан капитан Удаев түрэ... үдэһэн Түнхэнайнгээ тэнюун ... лан дайдада бусажа ерээ. ВКП(... гэй Түнхэнэй айкомой пропаг... дист, партийна кабинедые даа... хүдөө ажахын таһагые даагш... эдэ тушаалнуудта нүхэр Удаев ... милогдоһон байгаа. Тиихэ зуу... Ленин—Сталинай партиин хэр... бүхы бэеэ үнэн шударгыгаар ... рюулһан большевистскэ шанар... хүн байһанаа нэгэнтэбэшэ хар... лаа. Удаевые танихагүй, мэдэх... хүн гэжэ бүхы Түнхэн соо бай... гүй.

Эгээл тиимэһээ Аюша Сандае... 1950 оной сентябрьда ажалша... депутадуудай аймагай Соведэй ... рүүлэгшээр дэбжүүлэгдээ һэн. ... нөөшье энэ ажалдаа хүдэлмэри...

Большевистскэ партиин үнэн ... бүүн Аюша Сандаевич Удаевай ... лөө һунгуулиин № 3 Зүн-Мурин... округой һунгагшад голосуудаа ... гэн хүн шэнгээр үгэхэ байха. Нү... Удаев түрэһэн нютагайнгаа ба... хы советскэ арадай этигэл най... бариие хэзээдэ эрхимээр хар... хал.

Эрхим түрүүлэгшэ

Балдан-Самбу Тудупович Мункуев Зэдын аймагай Худага нютагта үгытэй малшанай бүлэ соо 1917 ондо түрэһэн юм. Эсэгэнь нютагай баяд, ноёдой барлаг боложо ябадаг хүн байһан аад, советскэ засагай ашаар үргэн ехэ эрхэтэй, үндэр ехэ жаргалтай болоһон байна.

Гитлеровскэ алууршадта эсэргүү героическаар тэмсэлдэ шэн зориг гаргаһанай түлөө Балдан-Самбу Тудупович Улаан Одоной орденоор, «Шэн габьяагай түлөө», «Ленинградые хамгаалһанай түлөө», «Германиие илаһанай түлөө» медальнуудаар шагнагдаа.

Балдан-Самбу Тудупович Гэгээтын һургуулиин 7 класс дүүргэд, ВЛКСМ-эй айкомой дурадхалаар полит-гэгээрэлэй хүдэлмэришэдэй курсада һураа. Тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэһанэй һүүлээр, Дырэстэйн сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр хүдэлмэрилбэ. Нүхэр Мункуев шадабаритай, түсхэлтэй хүдэлмэрилэгшэ байһанаа тэндэ харуулаа һэн. Удаань, 1940 он болотор аймгүйсэдкомой инструктораар хүдэлмэрилөө.

Балдан-Самбу Тудупович 1940 онһоо эхилэн Советска Армиин зэргэдэ 6 жэл соо алба хэжэ, Эхэ ороноо хамгаалгада эдэбхитэй, габьяатайгаар хабаадаһан байха юм. Тиихэдээ герой-город —Ленинградые хамгаалалсаһан, бусад фронтнууд дээрэ баатарлигаар дайлалдаһан байгаа.

Армиһаа бусажа ерэһэн дарыдань нүхэр Мункуевые Боргойн сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ болгожо һунгаһан юм. Балдан-Самбу Тудупович багахан саг соо тус сомсоведые түрүүшүүлэй нэгэн болгоо бэлэй.

Арад зон 1947 ондо Б. Т. Мункуевые БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат болгон һунгажа, тон ехэ этигэл найдабари үзүүлээ һэн. Энэ ехэ найдабарииень нүхэр Мункуев эрхимээр харюулаа.

Нүхэр Мункуев сомонойнгоо ажахын ба культурна амжалтануудые улам арбидхахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Боргойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд, Боргойн хониной племенной совхозой хүдэлмэришэд мүнөө нүхэр Б. Т. Мункуевые БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлжэ, тэрээндэ дахинаа туйлай ехэ этигэл найдабари үзүүлбэ. Большевистскэ партиин үнэн хүбүүн нүхэр Мункуев энээниие хүндэтэйгөөр бэелүүлхэнь лабтай.

М. Булагаев.

Арадай үнэн хүбүүн

Яруунын аймагай Эгэтын МТС-эй албахаагшад ба хүдэлмэришэд, Сосново-Озерско дунда һургуулиин коллектив болон Эгэтын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд һунгалтануудай урда тээхи өөһэдынгөө суглаанууд дээрэ аймаг соогоо алдаршаһан, ажалшан бүхэндэ танигдаха Иван Максимович Трофимовые һунгуулиин № 50 Сосново-Озерско округһоо БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн байгаа. Эрхимүүдэй эрхимые эндүүгүй оложо тэдэнэнэрэй дэбжүүлһэниинь аймаг соохи бусад бүхы колхозуудай ниитын суглаанууд дээгүүр тон ехээр һайшаагдажа, үргэн олон һунгагшадай үнэн зүрхэнэй һайхан үгэнүүдээр магтуулба. Үльдиргын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үбгэн дархан Норбоев өөрынгөө үгэ соо иигэжэ хэлэбэ: «Дэбжүүлэгдэхэл хүн дэбжүүлэгдээ байна. Трофимовай илалтанууд нэгэтэ бэшэ минии сэдьхэл баярлуулаа юм. Мүнөө БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон зон нүхэдэй дэбжүүлээд байхадань үнэн зүрхэнһөө баярлажа һуунам».

Трофимов Иван Максимович болбол 1904 ондо түрэһэн юм. Үгытэй таряашанай хүбүүн Трофимовта бага наһандаа һургуулида һураха арга байгаагүй. 1905 оной революцида хабаадалсаһанайнгаа түлөө Ульяновска областьһоо хаанта хархис засагаар, Читын область зарагдажа, ядаха тулихые, хашагдаха газаашалагдахые үзэһэн эсэгэтэеэ хамта ажаллажа, эсэгын һургаалаар хүмүүжэн ургаһан юм. Һайн бүлэһөө һайн хүбүүн ургаһанаа 1920 ондо харуулаа. Үнэн патриот Трофимов Читын дэргэдэхи партизанска отрядта орожо, сагаангвардейскэ дээрмэшэдтэй эрид тэмсэн гараа.

1931 ондо Яруунын аймагай Тэлэмбэ нютагта «Улаан партизан» гэжэ колхоз эмхидхээд, 8 жэл соо түрүүлэгшэнь болон ударидажа, ажахын талаар нилээдгүй һайн колхоз болгоһон юм.

1939 онһоо эхилээд, 3 жэлэй турша соо Кондын сомоной Соведэй түрүүлэгшээр хүдэлмэрилөө. 1942 ондо нүхэр Трофимов Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронт мордоо һэн. Эхэ ороноо эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалалсан, нүхэр Трофимов Советскэ Союзай Геройн алтан одоной ба Ленинэй орденой кавалер бол... гэртээ бусажа ерэһэн байна.

1945 ондо фронтһоо һа... ерээд байһан Трофимовые Яр... нын загаһанай заводой директ... орлогшоор эльгээһэн байха ... Энэ загаһанай завод түрүү ... боложо, мүнөөшье суурхажа б... даг. 1947 ондо нүхэр Троф... Яруунын аймагай гүйсэдкомой ... рүүлэгшын орлогшо бол он ... жүүлэгдэһэн юм.

Нүхэр Трофимовые 1950 ... эхеэр аймаг соо гээгд... Эгэтын сомоной Кировэй нэрэм... тэ колхозой гэшүүд колхозой... түрүүлэгшэ болгон һунгаһан б... гаа. Энэ колхозой түрүүлэг... жэл соо хүдэлөөд байхадаа, м... колхозоо эмхидхэлэй ба ажа... талаар нилээдгүй бэхижүүлжэ ... даа.

1947 ондо нүхэр Троф... БМАССР-эй Верховно Сове... депутадаар һунгагдаһан юм. 1... оной декабриин 17-до нүхэр Т... фимов Яруунын аймагай Сове... депутадаар һунгагдаһан байна.

И. М. Трофимов болбол ажа... раа шалгарһан, арадтаа найд... ритай, арадай үнэн хүбүүн мүн.

Цокто Номтоев.

Манай районой ажалшадай дэбжэлтэ

А. ЧЕРЕП,

ВКП(б)-гэй Железнодорожно райкомой секретарь.

Республикын арад зон, тэрэ тоодо Железнодорожно районой ажалшад тон ехэ баярта үдэрнүүдтэ ажаһуунад. Манай агууехэ вождь ба багша И. В. Сталин болбол Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадта һунгуулиин № 16 Паровозо-бүтээлгын округ соо баллотировалагдахаар өөрынгөө зүбшөөлые үгэһэн байна. Советскэ арадай ба бүхы түрүү хүн түрэлхитэнэй агууехэ вождиин үнэн соратнигууд, ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй Политбюрогой гэшүүд нүхэд Вячеслав Михайлович Молотов болон Георгий Максимилианович Маленков мүн лэ манай районой территори дээрэ оршодог һунгуулиин № 12 Железнодорожно ба № 23 Машино-бүтээлгын округууд соо БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта баллотировалагдахаар зүбшөөлөө үгэбэ.

Энэ мэдээсэл манай республикын бүхы нютагуудта сахилгаан мэтэ түргэнөөр дэлгэрэн таража, тэрэниие бүхы ажалшад, илангаяа манай районой ажалшад тон ехэ баяртайгаар угтаба. Мүнөө манай районой һунгуулиин № 16, 12 ба 23 округуудай комиссинуудай нэрэ дээрэ олон тоото амаршалгын телеграмманууд болон бэшэгүүд орожо байна. Эдэ телеграммануудба бэшэгүүдые эльгээһэн хүдэлмэришэд, колхозно таряашад болон интеллигентнүүд энэ тон ехэ зол жаргалда хүртэһэндэнь районоймнай ажалшадые халууһаар амаршалаад, Железнодорожно районой һунгагшадтал адли баяр баясхалантай байһанаа үнэн зүрхэнһөөн мэдүүлнэд. Тиигээд, ажал дээрэ толотомо амжалтануудые туйлан, һунгалтануудай үдэрые эрхимээр угтахын түлөө тэмсэжэ байһан тухайгаа хөөрэнэд.

Һалбаран мандажа байгаа социалистическэ Бурят-Монголой республикые байгуулга агууехэ Сталинай нэрэтэй нигта холбоотой. Республикын промышленность, социалистическэ хүдөө ажахые болон культурые байгуулга ба хүгжөөлгэ мүн лэ энэ хүндэтэ нэрэтэй холбоотой. Сталинска нэгэдэхи табанжэлэй түрүүшын үрэ, манай республикын омогорхол болоһон республикын гигант — паровозо-вагонно завод Улан-Удэдэ нүхэр Сталинай өөрынь үүсхэлээр ба заабаряар баригдаһан байгаа.

Бурят-Монголой ажалшад агууехэ вождиингоо анхарал оролдолгые үдэр бүри үзэжэ, хаража байдаг. Багша Сталинайнгаа хүтэлбэри доро, агууехэ ород арадтай ба ахадүү бусад арадуудтайгаа нэгэн хамта Бурят-Монголой ажалшад коммунистическэ общество амжалтатайгаар байгуулжа байна.

Һунгуулиин № 16 Паровозо-бүтээлгын Окружной комисси нүхэр И. В. Сталиниие, һунгуулиин № 12 Железнодорожно Окружной комисси нүхэр В. М. Молотовые, һунгуулиин № 23 Машино-бүтээлгын Окружной комисси нүхэр Г. М. Маленковые БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадууд болгожо айхабтар ехэ дэбжэлтэтэйгээр регистрацида абаа.

Ленинэй орденто Улан-Удын паровозо-вагонно заводой олонмянган хүнүүдтэй коллектив табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, дайнай хойто тээхи табанжэлдэ өөрынгөө нилээд ехэ оруулалта хэһэн байна. Мүнөө районой ажалшад нүхэр Сталинай нэрээр үйлэдбэриин үшөө ехэ амжалтануудые туйлахаар барандаа зоригжонхой.

Баяр баясхаланта энэ событида зорюулагдаһан, заводой хэдэн мянган хүдэлмэришэдэй митинг дээрэ нүхэр Илюхин иигэжэ мэдүүлһэн байгаа:

— Сталин — манай жаргалта ажабайдалай наран мүн. Сталин — коммунизмын туг болоо. Инаг түрэл вождиингоо түлөө өөһэдынгөө голосуудые үгэхэдөө, бидэнэр зол жаргалта байдалай түлөө, эб найрамдалай түлөө, Эхэ оронойнгоо улам саашадаа һалбархын түлөө голосовалха байнабди, — гэжэ тэндэ байгшадай һанал бодолые харуулһан байгаа.

Машино-бүтээлгын заводой хүдэлмэришэдэй митинг дээрэ залуу стахановка нүхэр Каломанова иигэжэ мэдүүлбэ:

— Бидэ советскэ залуушуул хадаа бидэнэрэй, бүхы арадаймнай зол жаргалтай ажаһуухын түлөө тон ехэ анхаралаа хандуулдаг, агууехэ вождьдоо хэмжээлэшэгүй ехэ дуратайбди. Өөрынгөө Эхэ орондо үнэн сэхээр алба хэхые советскэ залуушуулые багша Сталин һургадаг байна. Энэ заабариинь стахановска ажалаараа дүүргэхэбди гэжэ хүндэтэ багшаяа найдуулнаб.

Районой промышленна предприятинуудай коллективүүд агууехэ Сталинай үзүүлһэн этигэл найдабариин харюуда дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абана. Жэшээлхэдэ, Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводойхид жэлэйнгээ программые болзорһоонь урид дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур хэдэн паровоз заһабарилха, материалнуудые ба түүхэй эдүүдые комплексно ёһоор арбилха, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлэн, хэдэн миллион түхэригэй алмалта хэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Мүн машина бүтээгшэдэй, түмэрзамайхидай, моторо-заһабарилагшадай, шэл хэгшэдэй болон бусад коллективүүд шэнэ социалистическэ уялгануудые абаад, эршэтэ ажалаараа өөһэдынгөө үгэдэ хүрэжэ эхилээ. Нүхэр Сталинай зүбшөөлөө үгэһэнэй харюуда ба хүндэлэлдэ хэдэн мянгаад хүдэлмэришэд стахановска вахтада жагсажа, шэн зоригтойгоор ажаллана. Абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө коллектив бүхэн, хүдэлмэришэн бүхэн оролдоно.

Паровозо-хабсаралгын цехын котельщик-стахановец нүхэр Сергеев митинг дээрэ иигэжэ мэдүүлбэ:

— Би партийнабэшэ большевигби, тиин коммунистическэ партиин агууехэ вождь, хүндэтэ нүхэр Сталин тухай һанажа бодожо ябагшаб, ажаллагшаб. Халаан бүхэндөө хоёр нормо дүүргэдэг болохоб гэжэ уялга абанаб. Мүнөө энэ нүхэр уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Нүхэр Сергеев халаанайнгаа даалгабариие 280 процент хүрэтэр гүйсэдхэнэ. Ажалай шэнэ шэнэ туйлалтанууд тухай, социалистическэ мүрысөөнэй урдань үзэгдөөгүй ехээр ургажа байһан тухай мэдээнүүд районой бүхы предприятинуудһаа орожол байна. Агууехэ Сталинай ойрын соратник В. М. Молотовой БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта баллотировалагдахаар зүбшөөлөө үгэһэн һунгуулиин № 12 Железнодорожно округой территори дээрэхи транспортна предприятинуудай хүдэлмэришэд хадаа паровозуудай эрьесые түргэдхэхын түлөө, тэрэнэй техническэ скоростиие дээшэлүүлхын түлөө, түлишын болон түрхилгын материалнуудые арбилхын түлөө социалистическэ мүрысөөе шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлнэ.

Һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаһан депогой машинистнууд январиин янгинама хүйтэн байбашье һаань, үндэр бүтээсэтэйгөөр хүдэлмэрилнэ. Хүндэ паровозуудые жолоододог машинистнууд нүхэд Тихомиров, Тыртышный болон бусад составуудтаа нормоһоон үлүү ехэ ашаа тээжэ, Мысовая станциһаа Улан-Удын станци хүрэтэр асарна. Машинистнуудһаа депогойхид гээгдэнэгүй. Манай вагоннигууд ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлээ. БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта баллотировалагдахаар зүбшөөлөө агууехэ Сталинай ба тэрэнэй соратнигууд нүхэд Молотовой болон Маленковой үгэһэнэйнь харюуда вагонно депогой кузнец нүхэр Вислов үдэр бүри 3 нормо дүүргэнэ. Тэрээнһээ слесарь Остапов болон бусад хожомдоногүй.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо, большевистскэ партиин үнэн хүбүүн Г. М. Маленковой БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта баллотировалагдахаар зүбшөөлөө үгэһэн округой һунгагшад — машина бүтээгшэд мүн лэ ажалай амжалтануудые туйлан ажаллажа байнад. Слесарьнууд нүхэд Еремеев, А...туров, нүхэр Гиматдинов болон ... сад үнгэрэгшэ хорин үдэр соо ... рынгаа түсэбые дүүргээ. Тиих... механизированнэ шэлэй завод... хид ажалайнгаа бүтээсые 20 ... центээр дээшэлүүлээ. Мастер... нүхэд Кисенков, Аксенович бо... бусадай халаанайхид хэдэн м... гаад метр шэл түсэбһөө гад... Эхэ орондоо үгөө.

Нүхэр Сталинай түлөө голос... даа үгэхэ болоһон районой ажа... шад ажалай габьяа гаргажа, ш... шэнэ амжалтануудые туйлах... зоригжонхой. Парторганизаци... дай мянга гаран агитаторн... ажалшадай һуудаг гэр байран... даар ябажа, тэндэ һуугшадые ... гайхамшагта событинуудтай ... нилсуулжа байна. Агууехэ вож... Сталин тухай агитаторнууд һ... гагшадтаа ехэ һонирхолтой... хөөрэнэд.

80 наһа хүрэһэн һунгагша, ... ээзэн эхэнэр В. Ш. Елаева һан... иигэжэ хэлээ: «Агууехэ Ста... бидэ советскэ хүнүүдтэ зол ... гал асараа. Сталин — илалтын ... туг. Би хэды үндэр наһатай бо... бошье, һунгуулиин урнада б... советскэ арадтал адли баяртай... ошожо, түрэл ба хүндэтэ Ста... найнгаа түлөө голосоо омогтой... үгэхэб».

Арадуудай агууехэ вождь нү... Сталинай ба тэрэнэй ойрын ... ратнигууд нүхэд Молотовой ... ленковой түлөө, коммунистнуу... партийнабэшэ хүнүүдэй стали... блогой кандидадуудай түлөө го... суудаа үгэхэдөө, манай райо... ажалшад Эхэ оронойнгоо ... саашадаа һалбаран хүгжэхын ... лөө, эб найрамдалай лагериин ... хын түлөө, коммунизмын ма... хын түлөө голосуудаа үгэхэ ба...

...КСМ-эй Сэлэнгын аймагай ...ганизациин конференци

...эй Сэлэнгын аймагай ...иин конференци болжо, ...ооото элидхэл зүбшөн ВЛКСМ-эй XI съездын ...ие бэелүүлэн, партийна ...ин хүтэлбэреэр аймагай ...ско организаци хадаа ...е коммунистическээр ... хүдэлмэреэ һүүлэй ... тэды һайжаруулһан ...гай урда табигдажа ...хын ба политическэ зо... шиидхэлгэдэ аймагай ...ско организаци нилээд ...р хабаададаг болоо. ...й дунда ябуулагдадаг ... гэгээрэлэй ба культур... хүдэлмэри нилээд һай... ...үүтэй комсомолецууд ...шэ залуушуул уран... самодеятельностиин кру... хүдэлмэридэ хабаадана. ...а, ВЛКСМ-эй айкомой ... ехэнүүд дутуунууд ба ... тараһан байна. Айком ...гайнгаа онсо өөрэ ...реадаа абангүй, комсо... ...ын организацинуудые ...ованнэ бэшээр хүтэл...

...отор томо колхозууд ...й ажахын гол һалба... ...л болоно. Гэбэшье, ...айком ба колхозуудай ...ско организацинууд нии... ...ые хүгжөөхэ гурбан ...б бэелүүлхэ хэрэгтэ за... ...эмхидхэн элсүүлгэдэнь ... партийна организаци... ...правленинүүдтэ һулаар «Социализм», «18 парт... ...Большевик», «Ленинский ...инай нэрэмжэтэ ба бу... ...удай комсомольско ор... ...уд малай үбэлжэлгэ ам... ...р үнгэргэхын түлөө, ...малые һайнаар харуу... ...өө анхаралаа хүсэд

...тушаа үгэ хэлэһэн деле... ...д Сампилов, Лумбунов ...колхозно комсомольско ...нуудые ВЛКСМ-эй эй... ...өөр хүтэлбэрилдэг бай... ...лээ.

...д нүхэд Спирина, Бам... ...аев ба бусад промыш... ...транспортын предприя... ...комсомольско организа... ...комсомолой айкомой ...лбэрилдэг, тэдэндэ бо... ...ажа үзүүлдэггүй бай... ...хэлэбэ.

...эй зэргэдэ залуушуулые ...ыдалые комсомолой ай... ...аар хүтэлбэрилдэг бай... ...ференциин делегадууд ...аар шүүмжэлээ. Киро... ...тэ, «1-ое Мая», «Боль... ...Коммунизм» ба бусад ...й комсомольско органи... 1950 оной турша соо нэ... ...е ВЛКСМ-эй зэргэдэ

...улай политическэ һурал... ...лгэдэ нилээд дутуу... ...байһан тухай делега... ...Цыденов, Власова ба ...глээ. ВЛКСМ-эй айко... ...нда ба агитациин та... ...кружогууд болон полит... һургуулинуудые бии болгоод ...ээ, хүдэлмэреэ хизаарлажархиһан байха юм. ВЛКСМ-эй айкомой хүдэлмэрилэгшэд, секретарьнууд нүхэд Гумпылов ба Батов гэгшэд кружогуудай ба политһургуулинуудай занятида байлсадаггүй, комсомолецуудай ба залуушуулай политһуралсалай ябасые хүсэд һайнаар шалгадаггүй байха юм. Һуралсалай жэлэй эхилһэнһээ хойшо кружогуудай ба политһургуулинуудай пропагандистнуудай хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэлые шэнжэлхэ ба тэрэниие бүгэдын шадабари болгохо хүдэлмэри хэгдээгүй.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй IV пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, аймагай комсомольско организацинууд залуушуулай дунда культурно-ниитын хүдэлмэриие зарим тэды һайжаруулаа. Гэбэшье, айком болбол уранһайханай самодеятельностиин кружогуудые эмхидхээд, тэдэндэ методическа туһаламжа үзүүлнэгүй. «Большевик», «18 партсъезд», Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай ба Сэлэнгын леспромхозой комсомольско организацинууд культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ эдэбхи багатайгаар хабаадалсадаг, залуушуулай амаралтые зүбөөр эмхидхэлгэдэ анхаралаа багаар табидаг байна. Кагановичын нэрэмжэтэ колхозһоо ерэһэн делегат нүхэр Цыдыпов самодеятельностиин кружогуудта хэрэглэхэ нэгэ акттай пьесэнүүдэй, илангаяа буряад-монгол хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн иимэ пьесэнүүдэй, мүн шэнэ дуунуудай хомор байһан тухай хэлээ.

Делегадууд болбол «Һургуулида комсомолой хахэ хүдэлмэри тухай» ВЛКСМ-эй XI съездын шиидхэбэриин хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһые зааһан байна. Һурагшадай эрдэмые дээшэлүүлхэ ба тэдэнэй журам һайжаруулха хэрэгтэнь дирекци ба багшанарта һургуулиин комсомольско организацинууд багаар туһална. Аймагай һургуулинуудта жэлэй түрүүшын хахад соо һурагшадай успеваемость 78,3 процент болоһон байна. Поворотско ба Шахтинска һургуулинуудта һурагшадай сайнгүй сургуули бүришье доодо хэмжээндэ байха юм.

Делегадууд хадаа физкультурно-спортивна хүдэлмэриин асуудалнуудые ВЛКСМ-эй айкомой оройдоошье эрхилдэггүй байһые эрид шүүмжэлээ. Мүн аймагай комсомольско организацинуудта шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл һулаар дэлгэрүүлэгдэдэг тухай тэдэнэр хэлэһэн байна.

Конференци болбол ВЛКСМ-эй айкомой хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгы шиидхэбэри абаһан ба айкомой шэнэ состав һунгаһан байха юм.

Делегадууд болбол агууехэ Сталинда амаршалгын телеграмма туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

* * *

Шэнэ составай нэгэдэхи пленум дээрэ ВЛКСМ-эй айкомой секретарьнуудаар нүхэд Батов ба Гуржапов гэгшэд һунгагдаа.

Молдавска ССР Бульбокско районой «Правда» колхозой гэшүүд ажалта үдэр бүриндөө 7 килограмм таряа, 5 түхэриг мүнгэ абана. Колхозник И. Ф. Радуканай бүлэ 1950 ондо 930 ажалта үдэр оложо, 6 тонно хахад таряа, 4650 түхэриг мүнгэ абаһан байна. Зураг дээрэ: колхозник И. Ф. Радукан (баруун гарһаа) Георгий хүбүүнтэеэ хамта ажалта үдэртөө таряа абажа байна.

(ТАСС-эй фотохронико).

Хабарай тарилгада һайнаар бэлэдхэнэ

Заиграйн аймагай «Улаан Эрхиркэ» колхозой гэшүүд РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Советүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үдэр—февралиин 18-е хабарай тарилгада эрхим бэлэдхэлээр угтахын түлөө тэмсэжэ байна. Саһа тогтоолгын декабрь һарын түсэб (240 гектар) амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн байха юм. Тэрэ тоодо, 32 гектар олон жэлэй ногооной талмай дээрэ 1000 шүргэ ба саһа тогтоолгын бусад хаалтанууд табигдаһан байна. Тиихэдэ таряан ажалай № 4 бригада (бригадирынь нүхэр Мункуев) 80 гектар пар ба намарай пар дээрэ, № 5 бригада (бригадирынь нүхэр Цыремпилов) 120 гектар дээрэ саһа тогтоогоо.

Таряанай ба огородно полинууд дээрэ наг шэбхэ зөөлгэ үргэнөөр ябуулагдана, энэ ажалда мори ба сарнуудтай 7 хүн табигданхай. Мүнөө 4000 гаран ашаа наг шэбхэ полинуудта гаргагданхай. Нүхэр Цыремпиловэй бригада 2000 гаран ашаа наг шэбхэ полинуудта гаргаа. Мүн нютагай бусад үтэгжүүлгэнүүд элбэгээр суглуулагдана. Гадна, тус колхозойхид байгша ондо 60 тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүдые худалдан абахань. Тэрэнэйнь 10 тонно тарилгада нэмэлтэ тэжээл үгэхын түлөө, гранулированна үтгэжүүлгэ бэлэдхэхын түлөө хэрэглэгдэхэ юм. Энэ жэлдэ минеральна үтэгжүүлгээр 300 гектар таряанай талмай үтэгжүүлэгдэхэ байна.

Үндэр баян ургаса хуряалгада үрһэ хүрэнгын угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниие һайн мэдэдэг тула эндэхи колхозниууд бии байһан хүрэнгэеэ дууһыень сэбэрлэжэ, тарилгын кондицида хүргөө.

Б. Намжилов.

Саһа тогтоохые оролдоногүй

Хэжэнгэдэ үни холын үзэгдөө харагдаагүй ехэ саһан энэ жэлдэ унаа. Энэ элбэг саһые һалхинда хиидхүүлэнгүй, таряанайнгаа полинууд дээрэ тогтоожо абаха тухай эндэхи колхозууд оролдоногүй. Жэшээнь, «Комсомол» колхозой Залаата Мүнхүүлеэтын үбэрэй, Заха Шэбэрэй, Бургаастайн ба Шалсаанын үбэрэй 1200 гектар пар ба намарай пар саһагүй шахуу болошоо. Энэ колхозой мүн Хүхэ-Добо шадархи поли дээрэ миил 4 шүргэ бодхоогдонхой. Тэрэшэлэн полинуудые хабартаа һайрамай уһаар уһалха хүдэлмэридэ ямаршье бэлэдхэл хэгдэнэгүй. Гадна, полинууд дээрэ наг шэбхэ тон багаар гаргагдана, шубуунай аргал ба үнэһэн гэхэ мэтын нютагай үтэгжүүлгэнүүд хүсэд суглуулагданагүй.

Саашадаа элэ бүхы хүдэлмэриие эрид һайжаруулжа, хабарай тарилгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаха шухала.

Ц. Шагдаров.

...одошод-колхозникуудта шухала бүхы услови байгуулха

...агай хэдэн зуугаад ... мүнөө модо бэлэд... хүдэлмэрилжэ байна. ..., 1951 ондо барилгын ...алһа Эхэ орондоо ...тахын түлөө эсэшэ су... ...р ажаллажа байнад. ...нда социалистическэ ...дэр ерэхэ бүри үргэдэ...

...одхэхэ ба зөөхэ сезон... болзорһоонь урид дүүр... ...лэн дүүргэхэ харюу... ...а хүндэтэй уялгануу... ...хэ вождь нүхэр ...нда эльгээхэ амаршал... баталжа абаха суглаа... ... бүхы леспромхозууд... ...уудта республикын мо... ...абтар ехэ дэбжэлтэ... ...жо байна. Модошон ...шэг соогоо абаһан ... саг болзор соонь ...оригжонхой.

...э, Байкало-Кударын «Путь Сталина» колхозой ...бригадын бригадир нүхэр Соболев сезон соо 115 ...хэ уялга абаад, энээнээ ... ажалаараа дүүргэжэ ... Тус колхозһоо модо ...эпэн нүхэр Н Духов... ...бүриингөө нормые хо... ...130 процент дүүргэнэ. ... артелиин гэшүүн ...жеев болбол «Путь ...колхозой модо шэрэгшэ... ...истическэ мүрысөөндэ ...ураа, үдэрэйнгөө нор... ...процент дүүргэхэ уялга ...о энэ уялгаяа эршэтэ ...дүүргэжэ эхилээ.

... колхозой бригадир ... Капустин, XVII парт... ...мжэтэ хүдөө ажахын ...бригадир нүхэр В. Баранов модо бэлэдхэлдэ ерэһэн бүхы колхозниигуудайнгаа үмэнэһөө модо бэлэдхэхэ сезонно түсэбүүдээ болзорһоонь урид — энэ оной апрелиин 1 хүрэтэр сүм дүүргэхэ, сезонно түсэб дээрээ хүн бүхэн 10-10 нормо үгэхэ гэһэн байна. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой модо отологшо стахановец нүхэр Сахно модошодой хамтын суглаан дээрэ иигэжэ мэдүүлбэ: «Манай колхозой модошод мүнөө муу бэшээр ажаллана. Үдэрэйнгөө нормые дүүргэдэггүй хүн байхагүй. Энээнһээ хойшо үдэр бүриингөө даалгабариие 130 процентһээ доошо бэшээр дүүргэхэбди».

Союзна ба автономно республиканудай Верховно Советүүдтэ мүнөө һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн модошодой дунда улам үргэдэнэ.

Ушар иимэһээ леспромхозуудай, мастерской, участогуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол колхозниигуудсезонниигуудай политическэ дэбжэлтые зүбөөр хэрэглэн, модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ түсэбүүдэй дүүргэлтые сезоной түрүүшын үдэрһөө хангаха уялгатай. Модошодой культурна эрилтэнүүдые хангаха, тэдэнэртэ бүхы һайн услови байгуулха гээшэ леспромхозуудай участогуудай ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй үдэр бүриин уялга болоно.

Теэд, Байкальска леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд нүхэд П. Ф Калмыков болон И И. Громовһоо ёһотой һайн услови байгуулхые колхозниигууд-сезонниигууд тон зүбөөр эрилтэнүүдые табина. Зүгөөр, элэ хүтэлбэрилэгшэд модошодой эрилтэнүүдые муугаар хангахаһаа гадна, тэдэниие политическээр хүмүүжүүлхэ талаар тон бага хүдэлмэри ябуулна.

Тус леспромхозой «Дурная» гэжэ участогта хүдэлмэрилдэг «Путь коммунизма» колхозой модошод һалан муу байдалтай, дулаалагдаагүй общежитидэ байна. Тэндэ гутал, бээлэйгээ хатааха аргагүй байдаг. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой модошод «Пановска» гэжэ участогта хүдэлмэрилхэдөө иимэрхүү условитой байна. Тус леспромхозой модо бэлэдхэлэй бүхы участогуудта улаан булангуудынь дүүрэнээр тухеэрэгдээгүй байха юм.

Эндэхи улаан булангууд соо шатар, даам, хүгжэмэй инструментнүүд огто үгы. Областной газетэнүүдые 7—8 үдэр үнгэрһэн хойно абана. Олон участогуудта радио байнагүй. Тиимэһээ, колхозниигууд уласхоорондын ба орон соохи һонинуудтай хүсэд һайнаар танилсадаггүй байна. Эндэхи модошод үнгэрэгшэ жэлэй дүрбэдэхи квартал соо нэгэшье удаа кинокартинануудые хараагүй байха юм.

Леспромхозой директорые политическэ талаарнь орлогшо нүхэр И. И. Громов иимэ байдалые мэдэжэ байбашье, тэрэниие һайжаруулха хэмжээ абанагүй, мүнгэ зөөригүйбди гэжэ шалтаад, һанаа амархан һууна. Ядахадаа кинофикациин Управленитэй мүнөө хүрэтэр договоршье хэгдээгүй байна. Һаяхан болоһон профсоюзна суглаан дээрэ энэ шухала асуудал тухай олон хүн үгэ хэлэбэшье, тэрэнь миил саарһан дээрэ үлэшоо.

Нүхэд Андреевүүдэй начальниигуудаар ба мастернуудаар хүдэлмэрилдэг участогуудта культурна хүдэлмэри мүн лэ муугаар табигданхай. Элэ участогуудта бани байхагүй. Тиимэһээ эндэхи модошод банида орохын тулада аяар 4 километртэ байдаг посёлогто ошожо, үнэтэ сагаа гээнэ. Модошодой дунда ариг сэбэрые сахиха ябадалые хангаха уялгатай медицинскэ фельдшернүүд нүхэд Брянский, Гантимурова гэгшэд өөрынгөө уялгануудта харюусалгагүйгөөр хандана. Эндэхи медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэри модошодой дунда ябуулнагүй, түрүүшын эмнэлгэ хэрэгтэй болохо эм элбэгээр абаашангүй, һанаа амархан һуужа байха юм.

Тиихэдэ, үндэһэ баримтагүйгөөр хүдэлмэриһөөнь сүлөөлхэ тухай справка зарим колхозниигуудта бэшэжэ үгэдэг баримтанууд бии.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол модо бэлэдхэлэй участогуудта медицинскэ хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха гэжэ республикын элүүрые хамгаалха Министерствые нэгэнтэ бэшэ уялгалаа һэн. Теэд, тус тогтоолой хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһаниинь дээрэ хэлэгдэһэн баримтануудһаа элирнэ.

Мүнөө союзна болон автономно республиканудай Верховно Советүүдтэ һунгаха һунгалтануудтай дашарамдуулан арад зоной политическэ ба үйлэдбэриин дэбжэлтэ угаа ехээр ургаба Байкальска леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ политическэ дэбжэлтые хүсэд һайнаар ашаглаха, колхозниигууд-сезонниигуудай дунда партийно-политическэ, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие улам һайжаруулха, ажалай бүтээсые бүри дээшэлүүлхэ ёһотой.

Н. Мешенин, ВКП(б)-гэй Байкало-Кударын айкомой секретарь.

Агрозоотехническэ курсануудай һурагшадта туһаламжа

Түрэхэ ба һаамхай үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ тухай

Түрэхэ ба түрэһэн үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ гээшэ угаа ехэ удхашанартай байна.

Үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэдэ һү үгэлгэнь нилээд дээшэлдэг. Шэргээдшье байха үедэнь (2—2,5 һара соо) түрэхэ үнеэдые һайнаар харууһалха, үбһэ тэжээл ехээр эдюулхэ ёһотой. Юундэб гэхэдэ, тугалынь эхэ соогоо түргэнөөр хүгжэдэг, үнеэнэй хүшэ тамир һайн байдаг, түрэһэнэйнгөө һүүлээр һүөөр элбэгжэдэг байна. Түрэхэ үнеэдэй шэргээд байха үедэ тэдэнэй харууһалга, эдеэлүүлгэдэ олонхи колхозууд анхаралаа багаар хандуулдаг. Шэргэһэн үнеэдтэ үбһэ тэжээл ехээр үгэнгүй, юрын условидо байлгажа болохо юм гэжэ зарим газарта һанадаг. Энэ буруу. Шэргэһэн аад, түрэхэ үнеэдые ямаршье сагайхиһаа дутуугүйгөөр эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Түрэхэ үнеэдые хаһа саг соонь шэргээгээд, үлэмжэ һайнаар эдеэлүүлхэ шухала. Амидын шэгнүүрээр 350—400 килограмм болодог түрэхэ үнеэн шэргээд байха үедөө үдэр бүри дунда зэргээр тэжээлэй 5—6 единицэ ба 450—500 грамм болбосоруулагдаһан белогүүдые абажа байха ёһотой. Гадна, түрэхэ үнеэдэй тэжээлэй рациондо бобово ба залаата ногоонуудые, ороохото культурануудай һолоомо 10—14 килограмм, корнеплод, силос 10—14 килограмм ба овесой концентрат 1—1,5 килограмм, мүн ячмениин талха гэхэ мэтые оруулалсажа эдеэлүүлхэдэ зохистой. Мүн тэрэшэлэн түрэхэ үнеэдтэ минеральна тэжээл үгэлсэхэ хэрэгтэй. Илангаяа үбэлэй үедэ тэдэнэр минеральна тэжээл эдихээ һанадаг. Имагта һолоомо ба гол газарай шэмэгүй үбһэ эдижэ байһан үнеэдтэ минеральна тэжээл заатагүй хэрэгтэй юм. Түрэхэ үнеэдэй тэжээлэй рационой минеральна зүйлнүүдээр дутамаг байгаа хадань, үнеэд түл хаяжа гү, али нормальна бэшээр түрэжэ болодог, мүн гараһан түлынь һула дорой байдаг гэжэ эрдэмтэд тоолодог ба малажалай түрүүшүүл тэрэниие гэршэлһэн байна.

Үнеэдэй шэргэһэн үедэ минеральна тэжээл болгожо илангаяа үйрүүлэгдэһэн мел, поваренна дабһа ба яһанай талха үгэлсэхэдэ болохо юм. Энэ гурбан минеральна зүйлнүүдые адли хэмжээтэйгээр абажа худхаад, сүүдхэ соо үнеэн бүхэндэ 100 граммһаа бага бэшые концентрадтай худхажа эдюулхэдэ болохо байна.

Үнеэдэй бүхы үбһэ тэжээлынь һайн шанартай байха ёһотой. Шэргэһэн аад, түрэхэ үнеэдтэ үжэһэн, мүльһэ сэбдэгтэй, муу шанартай үбһэ тэжээл эдюулжэ огто болохогүй. Энэ хадаа түл хаялгада хүргэжэ магад. Үнеэдэй түрэхын урдатээ 8—10 хоногой үлөөд байхада рационииень багадхаха ёһотой. Түрэхэеэ байһан үнеэдтэ шэмэтэ тэжээл, илангаяа силос эдюулжэ болохогүй, бүдүүн тэжээл болгожо бобово ба залаата ногооной үбһэ үгэхэдэ болохо. Түрэхэ үнеэдые сүүдхэ соогоо 3 дахин, имагта нэгэл сагта эдеэлүүлхэ ёһотой. Концентрат хомортой байгаа һаа, үдэрэй хахадта тэрэниие нэгэ дахин эдюулхэдэ һайн.

Зарим колхозууд малнуудаа сүүдхэ соо миил нэгэ дахин уһалдаг заншалтай. Энэ буруу. Малнуудые сүүдхэ соо заатагүй 3 дахин уһалха хэрэгтэй. Түрэхэ үнеэдые шэргэһэн үедэнь сүүдхэ бүри 3—4 дахин комнатно температурын уһаар уһалха ёһотой. Сэб хүйтэн уһа уулгаа һаа, үнеэд тугал хаяжа болохо. Юумэ нюдаран дайраһанһаа боложо тугал хаяхагүйн тулада ба бусад механическа гэмтээхэгүйн тула түрэхэ үнеэдые һубай ба залуу малнуудһаа амяарлан, дулаан ба хуурай байра соо уяад, зузаан дэбисхэртэйгээр байлгаха, үдэр бүхэндэ газаагуур ябуулха хэрэгтэй. Түрэхынь урдатээ үнеэдые түрэлгын байрада оруулжа, үлэмжэ һайн условидо байлгаха, зүбөөр эдеэлүүлхэ ба харууһалха, үдэр һүнигүй эрьежэ байха шухала.

Үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө оролдолго хадаа тэдэнэй тугаллалгые зүбөөр эмхидхэлгээр имагта дүүрэшэхэ бэшэ, харин тугаллаһанайнь һүүлээршье, һаалгын бүхы үе соо үргэлжэлхэ байна. Түрэһэнэйнь һүүлээр хахад час тухай болоод бүлеэн уһа (20—30 градус дулаан) үнеэндэ уулгаад, тон һайн шанартай, шэмэтэй, залаата ногооной үбһэ садатарынь эдюулхэ хэрэгтэй. Үбһэ эдюулхэһээ гадна, килограмм хүрэтэр нормогойгоор овесой гү, али ондоо таряанай һагшадаһа уһанда худхаад эдюулхэдэ болохо. Һая түрэһэн үнеэдтэ тэжээлэйнь нормые үдэр бүри дадхааһаар ехэдхэхэ, тиин 8—10-дахи үдэргэнь рационииень хүсэд дүүрэн нормодонь хүргэхэ ёһотой. 10—12-дохи үдэрһөөнь эхилээд, тэжээлэй 1—2 единицэ нормоһоонь үлүүгээр түрэһэн үнеэдтэ үгэлсэдэг болоходо һайн. Үнеэдэй хүсэд һү ороторынь иимэ нэмэлтэ тэжээл үгэлсэдэг байха ёһотой. Үнеэдэй һү үгэлгөө дээшэлүүлээ һаань, тэрэнэйнь жэшээгээр тэжээлэйнь нормые хаһа саг соонь нэмээхэ хэрэгтэй. Жэшээнь, үнеэнэй сүүдхэ соогоо 12 литр һү үгэдэг байгаа һаань, тэрээнһээ 14 литр һү абахаар хараалан, эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Хэрбээ хоёрдохи үдэртөө 13—14 литр үгэдэг болоо һаань, үшөө 1—2 литр һү үлүү абахын тулада тэрэ үдэртэнь тэжээлэй 0,5 единицэ нэмэжэ үгэхэ юм. Удаадахи үдэрнүүдтэшье үнеэн нэмэлтэ тэжээл эдихэдээ 2—3 литр һү үлүү ехые үгэжэ болохо байна. Үнеэнэй һүтэй болоторынь энэ нэмэлтэ тэжээлые рациондонь байлгаха хэрэгтэй. Хэрбээ ехэдхэгдэһэн рациондо табигдабашье, үнеэнэй һүтэй болоогүй һаань, нормыень 10—12 хоногой турша соо дадхааһаар доошолуулха юм. Саашадаа һаалгын бүхы үе соо үнеэдээ нормын ёһоор эдеэлүүлхэ хэрэгтэй.

Һаамхай үнеэд, илангаяа түрэһэнэйнгөө һүүлээр түрүүшын һарануудта тон һайн шанартай үбһэ ба һолоомо эдихэ, мүн бага зэргэ концентрат, шэмэтэ тэжээл заатагүй эдилсэхэ зэргэтэй. Рацион дотор шэмэ ехэтэй тэжээлэй бии байгаа һаа, концентрадгүйгөөршье үнеэнһээ ехэ һүн һаагдажа болохо байна.

Үнеэдэй һү үгэлгые дээшэлүүлхэдэ эдеэлүүлэлгын гурим угаа ехэ удхашанартай. Үнеэдые хаһа саг соонь эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Хожомдуулжа эдеэлүүлхэдэ үнеэд байжа ядадаг, сагпаань урид эдеэлүүлхэдэ тэжээлээ дэмы худхажархидаг байна Манай эндэхи эрхэ байдалда үнеэдые сүүдхэдээ 3 дахин эдеэлүүлхэдэ таарамжатай. Тэжээлые ямар аргаар буйлуулжа эдеэлүүлхэдэ үнеэд дуратай байнаб, тэрэ аргаар буйлуулха хэрэгтэй. Һайн шанартай үбһэ буйлуулангүй эдюулхэдэ болохо. Корнеплодые заримдаа бүхэлеэр эдюулхэдэ, хэрбээ ехээр эдюулхэ байгаа һаа, хэршээд үгэхэдэ һайн. Таряа үйрүүлээд, бусад тэжээлнүүдтэй холижо эдюулхэ хэрэгтэй. Һолоомые хэршэхэ, бусалгаха гэхэ мэтээр буйлуулжа үгэхэ шухала.

Һаамхай үнеэд ехэ уһа уудаг. Юундэб гэхэдэ, эдиһэн тэжээлэйнь ехэнхи хубинь хуурай үбһэн байдаг тула, тэрээниие болбосоруулхадань ехэ уһан хэрэгтэй болодог. Гадна, үнеэдэй һүтэй болоходонь мүн лэ ехэ уһан хэрэгтэй байдаг, юуб гэхэдэ, һүнэйнь 85—88 процентнь уһанһаа бүридэдэг ха юм. Тиимэһээ сүүдхэ соогоо үнеэдые 3—4 дахин, аргатай байгаа һаа, тэдээнэй дураар уһалхада болохо байна. Гадна, үнеэдэй ууха уһан дулаан ба сэбэр байха ёһотой.

И. Хамаганов. БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын главна зоотехник.

„Б.-М. Үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

Хэмжээ абтаба

Хэжэнгын аймагай Доодо Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ, Советскэ сомоной «Заветы Ильича» колхозуудай племенной фермэнүүд үхэрнүүдээ муугаар харууһална, дэбисхэр ба үбһэ тэжээлээр гүйсэд ханганагүй гэһэн бэшэг манай газетын 1950 оной декабриин 7-ой номерто толилогдоһон байгаа.

Шалгаад үзэхэдэ, дээрэ хэлэгдэһэн баримтануудай зүб байһаниинь элирбэ.

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын ветеринарна таһагай главна ветврач нүхэр Л. Меньшиков Хэжэнгын аймагай гүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Демин ба главна ветврач нүхэр Батороев гэгшэдые дуудажа, дурсагдагша дутуу дундануудаа ойрын саг соо сүм усадхахые тэдэнэртэ уридшалан дурадхаһан байна. Аймагай малажалай байдалые ба племенной хэрэгые һайжаруулхын түлөө хэдэн хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа гэжэ БМАССР-эй хүдөө ажахын Министрын орлогшо нүхэр А. Желтый манай редакцида мэдээсэбэ.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

АГРЕССИИН БА YГЫРЭН ХООҺОРОЛГЫН ПРОГРАММА

Холбоото Штадуудай президент Трумэн 82-дохи зарлалай американска конгрессэй мүнөө боложо байгаа сессидэ 3 посланитайгаар хандаба. Январиин 8-да — «ороной байдал тухай» послани, январиин 12-то — экономическа асуудалнууд тушаа ба январиин 15-да — бюджет тухай посланинууд зарлагдаа. Эдэ бүхы документнүүд хадаа Америкэдэ сэрэгэй галзууралгые улам бүри гааруулха, арад олониитын ажабайдалай хэмжээе саашадань доошолуулан, буу зэбсэгүүдые түргэнөөр бэлэдхэхэ гэһэн эрмэлзэлгээр нэбтэрэнхэй байна. Трумэнай послани хадаа агрессиин программа мүн.

Трумэн болбол американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоое 3,5 миллион хүн болгохо, «онсо байдал» гэдэгтэй зохилдуулан бүхы экономикые сэрэгэй замда оруулха ябадалые түргэдхэхэ, сэрэгэй һомололгонуудые улам ехэдхэхэ гэһэн США-гэй зонхилхы нюурнуудай эрмэлзэлгые харуулна. Американска президентын хэлэһэнэй ёһоор, 1950—51 ба 1951—52 бюджетнэ онуудта сэрэгэй һомололгонууд 140 миллиард гаран доллар болохо байна. Ерэхэ жэлдэ финансова бюджедэй 69 процент шахуунь сэрэгэй зорилгонуудта һомологдохо байна гэжэ Трумэн мэдэрбэ.

Бүлэг монополистнуудай ашаг олзые ехэдхэхэ тухай һанаагаа зобожо, американска президент хадаа «ехээр хүдэлмэрилхэ», «юумэ хэрэглэхэ ябадалаа багадхаха», «нилээд ехэ налогуудые түлэхэ» гэжэ арад олониитэһээ эринэ.

Ассошиэйтед Пресс агентствын вашингтонско корреспондентын мэдээнүүдэй ёһоор, Трумэн хадаа налогуудые гурбанай нэгэ хубияар ехэдхэхые дурадхана.

Түлөөлэгшэдэй палатадахи республиканецуудай ударидагша, агрессивнэ курсые ехээр баримталагша Мартин иигэжэ мэдүүлбэ: «Жиирэй американец хадаа өөрынгөө олзо доходой 25 процентһээ үлүүень федеральна ба нютагай засагаархидта налогой формоор түлэнэ. Налогуудые дахин ехээр дээшэлүүлхые хараалһан ушарһаа американска гражданинууд олоһон олзынгоо хахадые хүрэтэр правительствода үгэхэ болоно».

«Ороной байдал» тухай послани соогоо Трумэнай хараалһан агрессивнэ гадаадын политическэ программа хадаа США-гэй империалистнууд дэлхэйн шэнэ дайнай бэлэдхэл түргэдхэхые һэдэнэ гэжэ гэршэлнэ.

Трумэнай посланинууд агрессиин программа болохоһоо гадна, американска капиталистнуудай зарим группануудта үгэһын харюу болоно. Тэдэ группанууд хадаа Кореядэ США-гэй интервенционистска сэрэгүүдэй диилдэһэнэй һүүлээр айн сошордожо, США-гэй гадаадын политикын курсые дахин хаража үзэхые эриһэн байна. «Маршаллай түсэбэй» бутаран уналга, Хойто-атлантическа агрессивнэ пактда хабаадагшадай хоорондохи зүришэлдөөнүүдэй ургалта ба гүнзэгырэл Трумэнай — Ачесоной—Даллесай «тотальна дипломатиин» уналга хадаа энэ сошордолгын үндэһэниинь болоно.

Трумэнай правительствын бузар политикада эсэргүүсэн, эб найрамдал хамгаалха гэһэн жиирэй американецуудай голосууд США дотор улам шангаар соностожо байна.

АДЕНАУЭРЭЙ ШЭНЭ УРБАЛТА

Январиин 15-да баруун-германска «канцлер» Аденауэр Бонндо пресс-конференци дээрэ мэдүүлгэ хэбэ. Ниитэ-германска учредительнэ соведые байгуулха тушаа хэлсээнүүдые хэхэ тухай Германска демократическа республикын премьер-министр Отто Гротеволиин дурадхалнуудые тэрэ мэдүүлгэ соогоо официальнаар буруушаагаа. Германиин нэгэдэлые һэргээн байгуулха ябадалда шэглүүлэгдэһэн эдэ дурадхалнуудые боннско «правительствын» буруушааһан ябадалынь Аденауэрые ба тэрэнэй туһамаршадые дахин шэнээр элирүүлэв.

Американо-английска империалистнууд ба тэдэнэй боннско прикасчигууд германска империализмые шэнээр һэргээхэ гэмтэ түсэбүүдые бэелүүлхэеэ яарана.

Германска сэрэгэй машиные һэргээн байгуулха тухай ээлжээтэ нюуса хөөрэлдөөн мүнөө Петерсбергдэ, баруунай верховно комиссарнуудай резиденцидэ боложо байна. Тэрээндэ баруун гүрэнүүдэй сэрэгэй засагаархидай түлөөлэгшэдһөө гадна, урдын гитлеровскэ генералнууд Шпейдель ба Хейсингер гэгшэд хабаадана.

«Се Суар» гэжэ парижска газетэ хадаа «Брюссельдэ абтаһан шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлгын фаза мүн» гэжэ эдэ хэлсээнүүдые шэнжэлнэ. «Эдэ хөөрэлдөөнүүд хэдэн недели үргэлжэлхэ байна. Бүхы юумэнүүд нарин тодорхойгоор шудалагдаха юм.

Баруун германска хэблэлэй мэдээнүүдэй ёһоор, Шпейдель ба Хейсингер болбол сэрэгэй шэнэ соединенинүүдые бүридхүүлхэ, эмхидхэхэ ба һургаха тухай заабаринуудые американска эзэдһээн абаба.

Өөрынгөө ороной нэгэдэл ба эб найрамдал тээшэ олон миллион немецүүдэй эрмэлзэлгэдэ харюулһан Гротеволиин дурадхалнуудые «канцлер» Аденауэрай буруушааһан ябадалынь Германиин, тэрэ тоодо Баруун Германиин бүхы хүн зоной дунда зэбүүрхэл ба дурагүйдэлгэ үүдхэбэ.

Аденауэрай шэнэ урбалта тушаа дураа гутан зэбүүрхэхэ зуураа, олон миллион немецүүд хадаа единэ, эб найрамдалда дуратай ба демократическа Германиин түлөө тэмсэхээр эрид шиидэнхэй байһанаа мэдүүлнэ.

А. Смирнов.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Арадай Армиин Главна командованиин мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, январиин 23. (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частьнууд ба хитадай һайндуратан американска болон лисынмановска сэрэгүүдтэ эсэргүү дайшалхы ябуулгануудые хэбэ гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мүнөөдэр дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

* * *

ПХЕНЬЯН, январиин 24. (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частьнууд ба хитадай һайндуратан дайсанай сэрэгүүдтэ эсэргүү операцинуудые амжалтатайгаар хүгжөөжэ үргэлжэлөө гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мүнөөдэр дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Болгаро-советскэ общественуудай союзай ажал-ябуулга

СОФИЯ, январиин 23. (ТАСС). Болгаро-советскэ общественуудай союз орон дотороо общественно-культурна эгээн ехэ организаци боложо ургаа гэжэ болгарска телеграфна агентство мэдээсэнэ. 1300 мянга гаран гэшүүдые нэгэдүүлһэн 4400 общественууд тус союзда ороно. Болгаро-советскэ общественууд Болгариин бүхы городууд ба тосхонуудта, предприятинууд дээрэ, эмхи зургаануудта, һургуулинуудта ба бусад газарнуудта байгуулагдаа. Болгаро-советскэ общественууд болгарска ажалшадые Советскэ Союздахи ажабайдалтай танилсуулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэр СССР-тэ социализмын байгуулалта тухай, советскэ наука ба культура тухай 180 мянган элидхэлнүүд ба хөөрэлдөөнүүдые эмхидхээ.

Советскэ арадуудай ажабайдалда зорюулагдаһан 4000 гаран выставкэ гансахан 1950 ондо эмхидхэгдээ, 10500 ханын газетэ гаргагдаа. Уншагшадые Советскэ Союзтай танилсуулһан элдэб янзын брошюранууд нэгэ жэл соо 500 мянган экземпляраар хэблэгдээ. Союзай орган «Болгаро-советскэ нэгэдэл» газетэ 80 мянган экземпляр тиражтайгаар, «Болгаро-советскэ хани барисаан» журнал —15 мянган экземпляр тиражтайгаар гаргагдана. Тэрээнһээ гадна, союз хадаа һара бүриин фотожурналые 10 мянган экземпляр тиражаар хэблэн гаргана. Болгаро-советскэ общественуудаар дамжуулан, олон арбаад мянган болгарска гражданинууд советскэ газетэнүүд ба журналнуудые абана.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн Политическэ комитедтэ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 23. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн Политическэ комитет үсэгэлдэр корейскэ асуудал зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлөө. Индиин түлөөлэгшэ Рау түрүүлэн үгэ хэлэбэ. Комитетдэ Хитадай арадай республикын үгэһэн харюунь асуудалые зүбшэн хэлсэхэ ба тайлбарилха арга боломжо үгэнэ гэжэ энэнэй урда тээхи заседани дээрэ мэдүүлһэнээ Рау һануулба.

Пекиндэхи индийскэ посол хадаа һэжэг түрэһэн зарим асуудалнуудые Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствода мэдээсээ гэжэ Рау хэлэбэ. Пекин энэ асуудалнуудтань харюу үгөө. Рау тэрэ харюуе уншаа.

Харюу соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «1). Хэрбээ гадаадын бүхы сэрэгүүд Кореяһаа гаргагдаха ёһотой гэһэн принцип абтаад, хэрэг дээрээ бэелүүлэгдээ һаа, Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительство Хитад руу бусажа ерэхэ заабарине хитадай һайндуратанда үгэхэ харюусалгые бэе дээрээ абаха һэн. 2). Кореядэхи дай түгэсхэхэ ба корейскэ проблемые эбэй ёһоор шиидхэхэ тухай хэлэхэ болоо һаа, бидэнэр хоёр арга хэрэглэхэ гэжэ тоолонобди.

Нэгэдэхеэр, хизаарлагдаһан сагаар буу буудалга зогсоохо тухай асуудал 7 оронуудай конференциин түрүүшын заседани дээрэ зүбшөөгдэжэ болохо ба тэрэнь хэлсээнүүдэй үргэлжэлжэ болохо формоор бэелүүлэгдэжэ болохо байна.

Хоёрдохеор, Кореядэхи дайнай бүрин зогсоогдожо, Зүүн Азида эб найрамдал хангагдахын тулада, дай зогсоохо бүхы условинууд хадаа политическэ проблемэнүүдтэй дашарамдуулан иимэ асуудалнуудаар хэлсээ түйлагдаха зорилгоор зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой гэбэл: гадаадын бүхы сэрэгүүдые Кореяһээ гаргаха шухала хэмжээ-ябуулганууд; Кореяын дотоодын хэрэгүүдые корейскэ арадай өөрөө шиидхэхэ шухала хэмжээ-ябуулганууд ба алхамууд тушаа корейскэ арадта хэглэхэ дурадхалнууд; Каирска ба Потсдамска декларацинуудтай зохилдуулан американска зэбсэгтэ хүсэнүүдые Тайванһаа ба Тайванска проливһаа гаргалга; Дальна Востогто хамаатай бусад проблемэнүүд.

3). Нэгэдэмэл Нацануудай организацида Хитадай арадай республикын хуулита статусай эсэслэн баталалга хангагдаха ёһотой».

Пекинскэ правительствын дээрэ заагдаһан шэнэ мэдүүлгые харадаа абажа, оршон байдалые зүбшэн хэлсэхын тула январиин 22-то Азиин 12 оронуудай түлөөлэгшэд уулзаа гэжэ Рау мэдүүлбэ. Консультаци хэхын тула үсөөн тэды саг хэрэгтэй гэжэ заагаад, Рау хадаа Пекинэй шэнэ мэдүүлгэ тушаа үгэ хэлэхэ арга боломжые делегадуудай абаһанай һүүлээр, хүдэлмэреэ 2 хоногоор комитедэй таһалхые дурадхаба.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн Экуадорой түлөөлэгшэ хадаа мэдүүлгын текстые шудалхын ба өөрынгөө правительствотай консультаци хэхын тула комитедэй хүдэлмэридэ забһарлалга хэхэ тухай Раугай дурадхалые дэмжэбэ.

Греческэ түлөөлэгшэ комитедэй хүдэлмэридэ забһарлалга хэхэ ябадалые буруушаагаа.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн Боливиин түлөөлэгшэ хадаа январиин 22-то резолюциин американска проектын түлөө голосовалха һанаатай байһан болобошье, шэнэ мэдүүлгэ абтаһан ушарһаа, хожом үгэ хэлэхэ эрхэ өөртөө үлөөнэб гэжэ мэдүүлбэ.

Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Царапкин үгэ хэлэбэ. Хитадые «агрессор» гэжэ шүүмжэлхые дурадхаһан американска проект хадаа Холбоото Штадууд Кореядахи дай эхилһэн үеһөө хойшо баримталжа байһан хараа бодолоо хэбээрнь үлөөгөө гэжэ харуулна гэбэ. Тэрэнэй һүүлээр, Царапкин Кореядэхи американска агрессиин түүхын шэнжэлэл хэбэ.

Резолюциин американска шэнэ проект хадаа американска агрессие нюун далдалха ба энэ агрессие саашадань үргэдхэхын тула оруулагдаа гэжэ Царапкин түгэсхэлдөө мэдүүлбэ. Советскэ делегаци американска проектые буруушаажа голосовалха.

Богони забһарлалга хэхэ тухай дурадхал дэмжэнэб гэжэ Израилиин түлөөлэгшэ Эбан мэдүүлбэ.

Английска түлөөлэгшэ Джебб Раугай дурадхал дэмжэбэ.

Гондурасай ба лисынмановска бүлэгэй түлөөлэгшэд американска проект абахые дурадхаба.

Египедэй делегат Фавзи хадаа Хитадые дары буруушаан шүүмжэлхэ тухай Филиппиныи түлөөлэгшэ Ромулын эрилтые эридээр буруушаагаа.

США-гэй делегат Остин хадаа Раугай уншаһан Хитадай дурадхалые доромжолхо һэдэлгэ гаргаба. Хитадай мэдүүлгэнь Нэгэдэмэл Нацануудта адресовалагдаагүй гэжэ баталаад, Остин хадаа энэ мэдүүлгэ «юрэ шэнэ» бэшэ хэбэртэйгээр хэлэжэ, США-гэй резолюци түргөөр абахые эрибэ.

Тэрэнэй һүүлээр комитет хадаа заседани хааха ба удаадахи заседаниие январиин 24-дэ хэхэ гэһэн Раугай дурадхалые 27 голосоор абаа. 23 делегаци буруушаажа голосовалаа. 6 делегаци һаналаа бариба.

Энэ дурадхалай түлөө голосовалһан делегацинуудай дунда — Советскэ Союзай, Англиин, Франциин, Канадын ба Урда-Африканска Союзай делегацинууд байгаа. Һаналаа баригшадай тоодо—Австралиин, Шэнэ Зеландиин ба Аргентинын делегацинууд байба.

СПОР[ТЫН ...]

Колхознигууд—ш[атаршадай] республиканск[а] турнир дүү[рэбэ]

Колхознигууд—шат[аршадай ре]публиканска 3-дахи т[урнир дүүрэ]бэ. Энээндэ хабаадаг[шадай хоо]рондс үсэд шанга сп[орт тэм]сэл болоо. 8-дахи тур[...] колхознигуудай дунда [...] тогой чемпион Д. [...] (Яруна) бултанһаа т[...] Тиин турнирай дүүрэ[...] дынеев түрүү һуурия[...] Нүхэр Эрдынеев 16-һ[...] абажа, 1-дэхи һуури [...] 1951 ондо БМАССР-[...] болоһон байна.

2-дохи һуури 15-[...] шиидхэгдээ. Очиров, [...] жэнгэ), Чердонов (Т[...] (Курумкан) ба Цырен[...] дэй хоорондо 2-дохи [...] лөө үсэд шанга тэмс[...] байгаа. Аюшин ба [...] хоёр шүүгдэжэ, эдэ [...] дэбэ. Очиров (колхоз[...] рилхы кадрнуудые б[...] гуули) Жапчиков Ра[...] шүүгээд, Чердоновтой [...] очкотой болоод, 2-до[...] лэа. Чердонов (Тори) ба Жанчиков (Хэжэнг[...] котой болоһон байна. [...] абажа, Аюшин 5-да[...] гараа.

Түрүүшын 5 турну[...] (Кяхта) һайнаар наа[...] шадаа һуладхаад, 10-[...] очко абажа эхилбэш[...] хүсөөгүй. Бэрхэ шатар[...] пилов, Гармаев ба Р[...] өөһэдынгөө арга боло[...] шо наадаһан байна.

А. [...]

Хоккеистнүүдэй [...]

«Динамо» ба «Пи[щевик»] спортивна обществ[...] кеистнүүд «Динамо» [...] мүльһэн харгы дээрэ [...] заба.

Наадаанай эхинһээ т[...] тэр динамынхид һайн[...] «Пищевигэй» хоккеис[...] бэ.

Городой түрүү һуу[...] хоккеистнүүдэй хоор[...] уулзалганда динамы[...] тэйгээр бэлэдхэжэ ба[...]

Конькишадай м[үрысөөн] болохон[...]

Февралиин 4 — 5-[...] стадион дээрэ «Медик» [...] на Востогой зоныи об[...] конькишадай түрүү һ[...] гээр уулзалга болохо[...]

Тус мүрысөөндэ [...] Комсомольск-на-Амур[е], Благовещенск, Чита, [...] родуудай «Медик» га[...] общественуудай спор[...] баадалсаха юм.

Эрэшүүл-конькишад [...] 3000, 5000 метрын д[...] рысэхэ ба эхэнэрнүүд [...] 5000 метрын газарт[...] байна.

Улан-Удэ городой [...] спортивна обществы[...] энэ мүрысөөндэ бэлэд[...]

Е. [...]

СПОРТИВНА Х[РОНИКА]

Санын спортоор Ро[ссийска фе]дераци дотор түрүү һ[...] гээр Молотов городто [...] рысөөндэ хабаадалсаа[...] Монголой республик[...] залуушуулай сборно [...] ралиин 24-дэ мордобо.

Үнгэрэгшэ жэлэй [...] Николай Тотоев, Влад[...] Виктор Алексеев, [...] сменууд Ольга Саль[...] димир Полотов, Спир[...] лов ба бусад хамта [...] командада оролсоно.

Мүрысөөн февралиі[н ...] рэтэр болохо байна.

* * *

Сибирь ба Дальна [Востогой] дөөгэй хүсэтэйшүүлэй [...] мүрысөөн Улан-Удэ [...] ша оной апрелиин 1-[...] та үнгэргэгдэхэнь. Сиб[...] на Востогой 17 облас[...] нуудай командануу[д ...] дэ хабаадалсаха бай[...]

Энэ мүрысөөнэй ү[...] хозой, аймагай ба [...] түрүү һуури эзэлэгш[...] шүүлэй мүрысөөнүүд [...] тэндэ түрүү һуури э[...] нальна мүрысөөндэ [...] юм.

Манай газетын уд[...] январиин 28-да гарах[...]

Ород хэлэ заадаг багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ тухай

Бурят-монгол эхин һургуулинуудай һурагшалта ород хэлэ заалгын шанарые бүри һайжаруулха гэһэн зорилго хадаа өөһэдынгөө юрэнхы эрдэмые ба мэргэжэлые болон ород хэлэ зааха культураяа саг үргэлжэ дээшэлүүлхые багшанарһаа эринэ. Тиимэһээ ород хэлэ ба мүн тэрэниие зааха методикые шудалхадань багшанарта туһалхын тула БМАССР-эй гэгээрэлэй Министерство республикын һургуулинуудай кустовой методическа нэгэдэлнүүдтэ ород хэлэнэй хоёр жэлэй курсануудые үнгэрэгшэ декабриин 1-һээ эмхидхэжэ эхилээ. Тэдээндэ бурят-монгол эхин һургуулинуудта хүдэлмэрилдэг, ород хэлэ һулаар шудалһан багшанар ажалһаа таһалгаряагүйгөөр һурана.

Дунда болон долоонжэлэй һургуулинуудай ород хэлэнэй ба литературын эрхим багшанар тус курсануудай багшанараар хүдэлмэрилнэ. Багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ институт ба аймагуудай педкабинедүүд курсануудай багшанарта методическа туһаламжа саг үргэлжэ хүргэхэ, тэдэнэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые шэнжэлэн согсолхо ба дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Хоёр жэлэй курсануудта һурагшад ород хэлэ ба литература, бурят-монгол эхин һургуулинуудта ород хэлэ зааха методико үзэнэд. Ород хэлэнэй грамматика үзэлгэдэ 108 час, литературада — 54, бурят-монгол эхин һургуулинуудта ород хэлэ зааха методикодо 54, бэеэ даагаад гэртээ хүдэлмэрилгэдэ 594 час хараалагданхай. Классна заняти неделидэ нэгэ дахин 4 час соо болоно. Тэдэнэй 2 часынь ород хэлэ үзэлгэдэ, 1—1 часуудынь литература ба методико үзэлгэдэ хэрэглэгдэнэ.

Тус предмедүүдэй программануудынь РСФСР-эй гэгээрэлэй Министерствээр баталагдаһан педагогическа ородбэшэ училищинуудай шэнэ программануултай таарахайгаар зохёогдоһон байна. Курсада һурагшад ород хэлэнэй лексикэ, фонетикэ, морфологи ба синтаксис гүнзэгыгөөр шудалха юм. Эдэ программануудынь бурят-монгол эхин һургуулинуудай олонхи багшанарай ород хэлэ хэр зэргээр мэдэхэ хэмжээеынь хараадаа абалсажа зохёогдонхой.

Курсада һураһан багшанарта ород хэлэ заалгада хэлэн тухай марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнууд үндэһэ һуури болгогдоно. Языкознаниин асуудалнуудаар нүхэр Сталинай зохёолнууд угаа ехэ удхашанартай. Тус зохёолнууд языкознаниин тон шухала ба сложно асуудалнуудта гүнзэгы, эли тодо харюунуудые үгэһэн байна.

Языкознаниин асуудалнуудаар нүхэр Сталинай гениальна зохёолнуудай ёһоор грамматикын үүргэнь үндэрөөр сэгнэгдэнэ. Тиимэһээ ород хэлэ заахадаа грамматикада шухала анхарал табигдана. Морфологи синтаксис хоёр хоорондоо нигта холбоотой, грамматикын адли удхатай хубинууд гээшэ. Мүн курсада һурагшад фонетикэ үзэжэ, ород үгэнүүдые зүбөөр, литературнаар хэлэжэ һуралгын шухала дүримүүдые шудалха, ород ба түрэлхи хэлэнүүдэй фонетическэ байгууламжатай һайнаар танилсаха байна.

Хоёр жэлэй курсануудта ород хэлэнэй грамматикые үзэхэдөө багшанар-һурагшад ород хэлэнэй дүримүүд ба гол ёһо-зохилдолнуудые гүнзэгыгөөр шудалжа, өөһэдынгөө практикада шадабаритайгаар хэрэглэжэ шадаха болохо байна. Зүгөөр, тэдэнэр грамматика үзэхэтээ хамта элдэб бэшэмэл хүдэлмэри дүүргэнэ. Тэдээн соонь багшынгаа даабаряар класстаа гү, али классһаа гадуур элдэб упражненинүүдые дүүргэлгэ, диктантнуудые бэшэлгэ, үзэһэн правилануудаараа жэшээнүүдые ба мэдүүлэлнүүдые зохеолго, изложени болон класстаа ба гэртээ сочинени бэшэлгэ оролсоно.

Программаяа саг болзор соонь амжалтатайгаар дүүргэлгэ хадаа курсануудта заадаг багшын һуралсалайнгаа хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэһэнһээ дулдыдаха болоно. Классна занятидаа ямар нэгэн темынгээ тон шухала ба хүндэ асуудалнуудые үзэхэ хэрэгтэй. Жэшээнь, «юумэнэй нэрэ» гэжэ темэ гарахадаа тэрэнэй удхашанарые: мэдүүлэл соо юумэнэй нэрын ямар үүргэ дүүргэдэгые; юумэнэй нэрын грамматическа родой тэмдэгые; падежнүүдэй залгалтануудые зүбөөр бэшэлгэ тухай; юумэнэй нэрэ ба предлогуудые класстаа үзэхэ гэжэ дурадхагдана. Энэ темын бусад бүлэгүүдые багшынгаа даабаряар һурагшад-багшанар өөһэдөө үзэхэ болоно. Багшанар-һурагшадтаа даабари үгэхэдөө тэрэнээ яажа дүүргэхэ аргыень, хэрэгтэй болохо номууд болон хэрэгсэлнүүдыень багша эли тодоор заажа үгэхэ, даабаряа хэр зэргээр дүүргэдэгыень саг үргэлжэ шалгажа байха ёһотой.

Хоёр жэлэй курсануудта багшанар-һурагшад ород хэлэ шудалхатаяа хамта ородбэшэ педучилищинуудай программын хэмжээгээр ород литература үзэхэ байна. Ород литература үзэлгэдэ һуралсалай 54 час (классна) ба бэеэ даагаад (гэртээ) хүдэлмэрилэлгэдэ 162 час хараалагданхай. Энээнһээ хаража үзэхэдэ, ород литературын ехэнхи материалнуудыень багшанар-һурагшад багшынгаа даабаряар бэеэ даагаад шудалха байна.

Харин, класстаа багахан зохёолнууд ба тэдэнэй отрывогуудые уншажа болоно. Ажаевай «Москваһаа холо», Толстойн «Дайн ба эб найрамдал» болон бусад томо зохёолнуудые класстаа уншалгые эмхидхэхэ аргагүйнь мэдээжэ. Тиимэһээнь, курсануудай багшанар литератураар һуралсалай хүдэлмэриин түсэбые зохёоходоо ямар зохёолнуудай класстаа болон классһаа гадуур уншагдахыень тодорхойлоод, энээнээ багшанар-һурагшадтаяа танилсуулха ёһотой. Зүгөөр, ород литератураар класстаа дүүргэхэ хүдэлмэри ба гэртээ уншаха зохёолнууд хоорондоо нигта холбоотой байха зэргэтэй. Энэ холбоо элдэб аргаар дүүргэгдэхэ байна. Классна занятидаа уранзохёолшодой ажабайдал ба творчество тухай болон зарим зохёолнуудайнь удхые багша дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэхэ ёһотой. Мүн гэртээ уншаха гэжэ дурадхагдаһан зохёолнуудай гол удхые богонихоноор хөөрэхэдэ туһатай байдаг.

Темэ бүхэниие үзэжэ дүүргээд, багшанар-һурагшадайнгаа уншаһан номууд тухай хөөрөө эмхидхэхэ ба сочинени бэшүүлхэ хэрэгтэй. Гадна, ойлгогдоогүй үгэнүүдэй ба бүлэг үгэнүүдэй словарь зохёохые, уншаһан номһоо зарим үгүүлэлнүүдые, багахан отрывогуудые сээжэлдэхэ ба буулгажа абахые багшанар-һурагшадта дурадхагдана.

Аймагуудай арадай гэгээрэлэй таһагууд курсануудта һурагшадые һуралсалай бүхы хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангаха уялгатай. Багша-һурагша бүхэн тетрадь-словарь хэжэ, шэнэ үгэнүүдые алфавидай гуримаар бэшэхэ ёһотой.

Тус курсануудай һурагшадай хүдэлмэриие сэгнэхэдээ һургуулинуудта хэрэглэгдэдэг табан бальна системэ хэрэглэгдэнэ. Классна журналай «Үзэһэн юумын бүридхэл» гэһэн график соо занятидаа ямар юумэ үзэһэнөө багша наринаар тэмдэглэжэ байха ёһотой. Классна журнал хадаа курсануудай хүдэлмэриие харуулһан тусхай документ гээшэ.

Бурят-монгол эхин һургуулинуудай багшанарта зорюулагдаһан ород хэлэнэй курсануудые эмхидхэлгэ хадаа педагогическа кадрнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ талаар арадай гэгээрэлэй органуудай хүдэлмэриин системэдэхи шухала хэмжээ-ябуулга болоно. Энэ курсануудай хүдэлмэридэ ород хэлэнэй, литературын ба методико заалгын багшанар түрүү үүргэ эзэлхэ зэргэтэй. Тэдэнэр өөһэдынгөө зааһан предмедүүдээр һурагшадта гүнзэгы ба һайн знани үгэжэ, бурят-монгол эхин һургуулинуудай багшанарые ород хэлэндэ һургалгын шанарые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ туһалха үүргэтэй.

М. Мангадаев.

Харюусалгат[а редактор] Б. А[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора —7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта— 4-52, сельскохозяйственного [...] мышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров—16.

Н—03518. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.